

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С. ⁸
1927

Уредништво и Администрација Кн. Михаила, 46/1
Рукписне сласти уреднику Крунска 71.

Уредник:
БЕРА ЈОВАНОВИЋ

Београд, 1. фебруара 1927.
БРОЈ 1. — ГОДИНА IV

Власник: др А. Ж. П.:
МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Изаšla 1. и 15. у месецу. — Годиниша пре-
плата 48 динара. — Примерак 2 динара.

Нашим женама — Našim ženama — Našim ženam

18. априла 1926 год. изашао је први број месечника „Женски Покрет“, орган „Друштва за Просвећивање Жене и Заштиту Женских Права“, које је било основано годину дана раније у Београду. Данас после шест година ступа пред вас нови лист „Женски Покрет“ као четрнаестодневни лист „Алиансе Женских Покрета у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Што је тај велики напредак постигнут, што данас наслеђује удружење многобројних друштава за просвећивање жене и заштиту њених права храбри рад наших првих пионирки, то је успех оних наших жена, које су се управљале у томе добу према тежњи, израженој у првом броју „Женског Покрета“: да лист учине на остварење таквих услова и побуда, да редовна појава буде таква жена, која развија све своје способности, улаже их у посао и НИКАДА НЕ ПРОПУШТА ДА ВРШИ СВОЈУ ДУЖНОСТ.

„Женски Покрет“ постаје од данас заједнички лист свих Женских Покрета у з мљи, он постаје званичан орган Алиансе Женских Покрета. Алианса би била врло незахваљиви наследник рада наших жена из целе домовине, које нису „НИКАД ПРОПУСТИЛЕ ДА ЧИНЕ СВОЈУ ДУЖНОСТ“, ако не би на првом месту позвала све жене да се у своме раду увек управљају у духу речи изражених у првом броју „Женског Покрета“. Само на тај начин биће нам могуће да изведемо наш програм рада, да постигнемо наш циљ.

Сви Женски Покрети, који су удружени у Алиансу Женских Покрета, поставили су себи за задатак да извојују женама наше државе политичка права и да им остваре равноправност с мушкарцима, не само у законима, него и у друштвеном животу. Суштина тих циљева је дубока и далекосежна. Политичка права остала би само пуста фраза, ако не би настојале да уладхнемо тим речима тежњу за еволуцијом онога што се данас подразумева под политиком. Свим силама наш покрет мора тежити томе, да у појму речи политика падне зиј, који га разваја од појма морала, да се поништи гледиште, да се појам политика и морала искључују. Задобивање политичких права за нас није, дакле, само задовољавање једног нашег захтева, него је много више: БОРБА ДА ПОЛИТИКА И МОРАЛ ПОСТАНУ НЕРАЗДЈЕЛЈИВ ПОЈМОВИ. Када се то постигне, тек ће она политика моћи стварати дела културне вредности.

Ми тежимо за равноправношћу у закону и у друштвеном животу зато што знамо, што дубоко осећамо да без те равноправности не можемо бити органски део велике народне заједнице. Наше тежње не иду за тим, да групишемо жене у нападачки фронт против мушкараца. Напротив, ми желимо са њима да сарађујемо као потпуно равноправни чланови друштва. Али свака жена, била она јавна радница или домаћица, осетила је безброј пута, и у јавноме послу и у породици, да се њене способности не цене онако, како је то право, и да се у заједничком раду у већини случајева она само трпи. Постоји погрешно схватање о нашим способностима, које у великој мери и наши закони подржавају, тре-

18. априла 1920 год. изашао је први број мјесечника »Женски Покрет«, орган »Друштва за просвећивање жене и заштиту њених права«, које је било основано годину дана раније у Београду. Данас, пошлје шест година, ступа пред вас нови лист »Женски Покрет« као четрнаестодневни лист »Алијансе женских покрета у краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Што је тај велики напредак постигнут, што данас слиједи храбри рад наших првих пионирки многобројна удружења за просвећивање жене и заштиту њених права, то је успех оних наших жена, које су се управљале у то доба према тежњи израженој у првом броју »Женског Покрета«: да лист учине на остварење таквих услова и побуда, да редовна појава буде таква жена, која развија све своје способности, улаже их у посао и НИКАДА НЕ ПРОПУШТА, ДА ВРШИ СВОЈУ ДУЖНОСТ.

»Женски Покрет« постаје од данас заједнички лист свих Женских Покрета у земљи, он постаје званични орган Алијансе Женских Покрета. Алијанса би била врло незахваљиви наследник рада наших жена из целе домовине, које нису »НИКАДА ПРОПУСТИЛЕ ДА ЧИНЕ СВОЈУ ДУЖНОСТ«, ако не би у првом реду позвала све жене, да се у своме раду увјек управљају у дху речи изражених у првом броју »Женског Покрета«. Само на тај начин биће нам могуће, да изведемо свој програм рада, да постигнемо свој циљ.

Сви Женски Покрети, који су удружени у Алијанси Женских Покрета, поставили су себи за задатак, да извојују женама наше државе политичка права и да им остваре равноправност с мушкарцима несаму у законима, него и у друштвеном животу. Суштина тих циљева је дубока и далекосежна. Политичка права остала би само пуста фраза, кад не би настојале, да уладхнемо тим ријечима тежњу за еволуцијом онога, што се данас подразумева под политиком. Свим силама наш покрет мора тежити за тим, да у појму ријечи политика падне зиј, који га разваја од појма морала, да се поништи гледиште, да се појмови политике и морала искључују. Задобивање политичких права за нас није дакле само задовољење једнога нашега захтева, него је много више — ТО ЈЕ БОРБА, ДА ПОЛИТИКА И МОРАЛ ПОСТАНУ НЕРАЗДЕЛЈИВ ПОЈМОВИ. Тек када се то постигне, моћи ће политика стварати дјела културне вредности.

Ми тежимо за равноправношћу у закону и у друштвеном животу зато, што знамо, што дубоко осјећамо, да без те равноправности не можемо бити органски дио велике народне заједнице. Наше тежње не иду за тим, да групишемо жене у нападачки фронт против мушкараца. Напротив, ми желимо с њима да сарађујемо као потпуно равноправни чланови друштва. Али свака жена, била она јавна радница или домаћица, осетила је безброј пута у јавноме раду и у породици, да се њене способности не цене онако, како би то

18. априла 1920. л. је изшла прва številka mesečnika »Ženski Pokret« kot glasilo »Društva za prosveto žene in zaščito njenih pravic«, ki je bilo ustanovljeno leto dni prej e v Beogradu. Danes, po šestih letih, stopa pred Vas nov list »Ženski Pokret« kot štirinajstdnevno glasilo »Alijanse Ženskih Pокрета v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev«.

Da je dosežen ta veliki napredek, da nadaljuje danes zveza mnogoštevilnih društev za prosveto žene in zaščito njenih pravic pogumno delo naših prvih pionirk, to je uspeh onih naših žen, ki so stremele v tem času po onem, kar je bilo izraženo v prvi številki »Ženskega Pokreta« v letu 1920., da naj vpliva list na ustvarjanje takšnih pogojev in pobud, da bo postala žena, ki razvija vse svoje sposobnosti in jih ulaga v svoj posel in ki NIKDAR NE ZAMUDI IZPOLNJEVATI SVOJE DOLŽNOSTI, veden povaj.

»Ženski Pokret« postaja od danes skupni list vseh Ženskih Pокрета v zemlji, postaja očitni organ »Alijanse Ženskih Pокрета«. Ona bi bila skrajno nehavežen naslednik dela onih žen širom naše domovine, »ki niso nikdar zamudile izpolnjevati svoje dolžnosti«, ako ne bi predvsem pozvala vse žene, da se vselej in povsod ravnaajo po besedah, napisanih v prvi številki »Ženskega Pokreta«. Samo na ta način nam bo mogoče, da bomo izvrševale svoje pragmatično delo in dosegle svoj cilj.

Vsi »Ženski Pокрети«, združeni u Alijansi, so si postavil nalogo, da pribore ženam v naši državi politične pravice in da. dosežejo enakovrnost z moškimi ne samo v zakonih, nego tudi v družbenem življenju. Vsebhna teh ciljev je globoka in dalekosežna. Politične pravice bi ostale samo pusta fraza, ako ne bi stremele hkratu po evoluciji onega, kar danes smatrate za politiko. Z vsemi silami mora stremeti naše gibanje po tem, da se zruši v poјmu politika stena, ki ga loči od poјma morala, zabreti mora naziranje, da se politika in morala izključujeta. Dosega političnih pravic nam ni torej le izpolnitev ene izmed naših zahtev, nego nam pomenja mnogo več: BORJ ZA TO, DA POSTANE TA POLITIKA IN MORALA NEРАЗДЕЛЈИВА ПОЈМА.

Naše stremljenje po enakopravnosti v zakonih in družbenem življenju poteka iz spoznanja, da ne moremo postati organski del naroda vse dotlej, dokler ne dosežemo te enakosti. Naše gibanje ne gre za tem, da bi združevale žene v napadalne vrste proti moškim. Nasprotno, želimo ž njimi sodelovanje kot popolnoma enakopravni člani. Toda vsaka žena, ki je zaposlena, ali ki vrši svoje dolžnosti kot mati in gospodinja, je nečelokrat čutila na javnem poslu ali v družinskem življenju, da njenih sposobnosti svet ne ceni tako, kakor bi bilo to pravično, in da jo najčešče samo trpe. O naših sposobnostih je razširjeno napačno naziranje, katero vzdržujejo v

тирајући нас као мање способна бића. И докле год то схватање постоји, правог хармоничног, заједничког рада између мушкарца и жене не може бити. Ми тражимо да нас цене и поштују као озбиљне и свесне раднице, према нашим стварним способностима. Далеко смо од тога, да би увеличавале себе као онај део човечанства који је по својим моралним квалитетима бољи. Врло добро знамо да има добрих и рђавих карактера и код једног и код другог пола. СТАВИТИ СВЕ МОРАЛНО ЈАКЕ ОСОБЕ, БЕЗ ОБЗИРА НА ПОЛ У ЈЕДАН РЕД, И ТО ЈЕ ЈЕДАН ИЗМЕЂУ НАШИХ ЗАДАТАКА.

Материнство признају сви — или бар то кажу — као најприроднији позив жене, као најлепши и највишењенији. И ми феминисткиње из све душе признајемо то. Али једно нас одваја од оних, који траже да буде жена само матери и домаћица, а све друго што је изван тога да буде за њу непозната земља. Ми тражимо пре свега такав социјални поредак, који би свакој жени омогућио да буде истинска матери. Али док гледамо из дана у дан страшно материјалну и духовну беду, у којој, рађају наше жене, рађају да им смрт граби дете за дететом, док гледамо како пропадају деца у физичком и моралном погледу због незгодних услова за хигијенски одгој и правилно васпитање, докле матери се страшно муком морају гледати како им се претварају деца у злочинце, због небриге друштва и државе — неуморно ћемо тражити најпотпунију заштиту матери и детета и остварење таквих животних услова, који ће тек дати материнство на највишењенији позив жени и направити га привлачним за све жене.

Како сматрамо социјалну правду за најјачи и НАЈСИГУРНИЈИ тежељ мирног и плодног заједничког живота свих чланова друштва, то ћемо бити неустрашиви поборници те идеје и пропратићемо правилно разумевање модерног социјалног покрета, који иде за тим да уопштини солидарност међу свима. У због тога вези са тежњом за социјалну правду, стоји тежина за економску независност како појединца, тако и народа. Светски рат је у главном избио због тога, што су неке моћне државе хтеле да економски потчине мале народе и њихове земље начиним јетиним објектом економског искоришћавања. Да је био тај рачун кроз погрешан, показују нам економске кризе, које већ осам година протречају све европске државе, и које прете да изазову нове ратове, страшније од последњег рата. Трајан мир међу свима народима је једино могућ, ако буде свуда продорно схватање да мора цео свет сачињавати једну економску целину без искоришћавања. Силан је већ покрет који иде за тим, да ту идеју спроведе у живот, и ми ћемо томе покрету обратити највећу пажњу.

У главним потезима оцртале смо не само идеје водиле за рад Алијансе Женских Покрета, него и идеје водиле нашега листа. Алијанса обухвата већ у искреној слози Српкиње, Хрваткиње, и Словенкиње, па се надамо да ће лист још више појачати наше међусобне везе, поникнуле из узајамних тежња, из узајамног рада. Те везе, које су се оствариле и јачале у току од шест година, које су претрпеле многа искушења, данас су неупорисне Наши састанци су свелоци, да смо ми жене одмах схватиле оно, што наши политичари не могу и неће да схвате: ДА ЈЕ САМО ИСТИНСКА ЛЈУБАВ ЗА ОВУ ЗЕМЉУ, САМО ЧИСТА ВОЉА ДА СЕ ПОМОГНЕ ОНИМА КОЈИ ПАТЕ И КОЈИ СЕ МУЧЕ У ТОЈ ЗЕМЉИ, САМО СТВАРАН И НЕСЕБИЧАН РАД НА ПОВОЉИЈАЊУ ЖИВОТНИХ УСЛОВА ЗА СВЕ — ОНАЈ ЈЕДИНИ МОСТ, ПРЕКО КОЈЕГА СЕ ДОЛАЗИ ДО ЈЕДИНСТВА. Ми жене смо радиле у томе духу, и ето данас као плод тог сазнања и тога рада наш заједнички лист.

Апелујемо на све жене, широм наше домине, да нас морално и материјално подупру у нашем раду. Свесне морамо бити тога, да се морамо ослонити само на своју властиту свест и снагу.

било право, да се у заједничком раду у већини случајева она само трпи. Постоји погрешно схватање о нашим способностима, које у великој мјери и наши закони подржавају третирајући нас као мање способна бића. I докледог то схватање постоји, правог хармоничног, заједничког рада између мушкарца и жене не може бити. Ми тражимо, да нас цене и поштују као свјесне раднице према нашим стварним способностима. Далеко смо од тога, да би увеличавале себе као онај део човечанства, који је по својим моралним квалитетима бољи. Врло добро знамо, да има добрих и лоших карактера и код једнога и код другог пола. СТАВИТИ СВЕ МОРАЛНО ЈАКЕ ОСОБЕ БЕЗ ОБЗИРА НА СПОЛ У ЈЕДАН РЕД, и то је један између наших задатака.

Материнство признају сви — или бар то кажу — као најприроднији позив жене, као најлепши и највишењенији. I ми феминисткиње из све душе признајемо то. Али једно нас одваја од оних, који траже, да жена буде само матери и домаћица, а све друго, што је изван тога, да буде за њу непозната земља. Ми тражимо прије свега такав социјалан поредак, који би свакој жени омогућио да буде истинска матери. Али док гледамо из дана у дан страшно материјалну и духовну бједу, у којој рађају наше жене, рађају да им смрт гр би дјете за дјететом, док гледамо, како пропадају дјеца у физичком и моралном погледу због недовољних услова за хигијенски и правилан одгој, докле матери се страшно муком морају гледати, како им дјеца постају злочинци због небриге друштва и државе — неуморно ћемо тражити најпотпунију заштиту матери и дјетета, остварење таквих животних услова, који ће тек дати материнство на највишењенији позив жени и учинити га привлачним за све жене.

Како сматрамо социјалну правду за најјачи и НАЈСИГУРНИЈИ темељ мирног и плодног заједничког живота свих чланова друштва, то ћемо бити неустрашиви поборници те идеје и пропратићемо правилно разумевање модерног социјалног покрета, који иде за тим, да успостави солидарност међу свима. У узрочној вези с тежњом за социјалну правду стоји тежина за економску независност, како појединца тако и народа. Свјетски рат је у главном избио због тога, што су неке моћне државе хтеле, да економски потчине мале народе и њихове земље начиним јетиним објектом економскога искоришћавања. Да је био тај рачун кроз погрешан, показују нам економске кризе, које већ осам година протречају свим европским државама и које прете, да изазову нове ратове, страшније од последњег рата. Трајан мир међу свим народима је једино могућ, ако буде свуда продорно схватање, да мора цео свијет сачињавати једну економску целину без искоришћавања. Силан је већ покрет, који иде за тим, да ту идеју спроведе у живот, и ми ћемо томе покрету посветити највећу пажњу.

У главним потезима оцртале смо не само идеје водиле за рад Алијансе Женских Покрета него и идеје водиле нашега листа. Алијанса обухвата већ у искреној слози Српкиње, Хрваткиње, и Словенке, па се надамо, да ће лист још више појачати наше међусобне везе, које су никнуле из узајамних тежња, из узајамног рада. Те везе, које су се оствариле и ојачале у току од шест година претрпјели многа искушења, данас су неразориве. Наши састанци су свједоци, да смо ми жене одмах схватиле оно, што наши политичари не могу и неће да схвате: ДА ЈЕ САМО ИСТИНСКА ЛЈУБАВ ЗА ОВУ ЗЕМЉУ, САМО ЧИСТА ВОЉА, ДА СЕ ПОМОГНЕ ОНИМА, КОЈИ ПАТЕ И КОЈИ СЕ МУЧЕ У ОВОЈ ЗЕМЉИ, САМО СТВАРАН И НЕСЕБИЧАН РАД НА ПОВОЉИЈАЊУ ЖИВОТНИХ УСЛОВА ЗА СВЕ — ОНАЈ ЈЕДИНИ МОСТ, ПРЕКО КОЈЕГА СЕ ДОЛАЗИ ДО ЈЕДИНСТВА. Ми жене смо радиле у томе духу, и ето данас као плод те спознаје и тога рада нашо заједнички лист.

Апелујемо на све жене широм наше домине, да нас морално и материјално подупру у нашем раду. Свјесне морамо бити тога, да се морамо ослонити само на своју властиту свјест и снагу. Докажимо, да је та свјест велика и снага јака. Скупљајмо неуморно нове редове жена око наших друштава и око листа, будимо неуморне у ширењу неизорачених принципа правде и истине, јер само на тај начин можемо чисто и свето служити народу и човечанству.

велики меру равно закони, ки постопјао з нами какор з манј способнимн осебамн. Зарадн тега је изкључно право узвјатноу н хармонично дело међу женом н женом. Захеватом, да нас поштују н упоштувају за ресне н завесне делавце з озиром на наше стварне способности. Не прихаж нам на ум, да би повеличавале себе кот они дел чловештва, ки је по својим моралних квалитетима болши, кер Предобро вемо, да со добри н слати значаји при енем какор при другом сполу. ТОДА ЗДРУЖИТИ ВСЕ МОРАЛНО ЈАКЕ ОСЕБЕ БЕЗ ОБЗИРА НА СПОЛ У ЕНО ВРСТО, ЈЕ ТУДИ ЕНА ИЗМЕД НАШИХ НАЛОГ.

Материнство признавају сви — али свако тако говоре — за најбољи наравни поклик жене, тер за најлепши н највишењенији. Туди ме феминисткиње признавамо то из све душе. Али некај нас лоци од оних, ки захеватую, да нај бо жена само матери н господиња, а све друго, кер јнзвен тега крог, да јн остане неман свт. Ме захеватую првслет такеш социален ред, ки бо шеле омогућити сваки жени, да бо права матери. Али доклер гледам дан за днвомн страшноу материелно н духовно беду, в катери роде наше жене, роде само за то, да јим граби смрт отрока за отроком, доклер гледам како пропаде деца физично н морално зарадн поманјакња поговев за хигиенично него н смотрено узгојо, доклер морају гледати матери с страшимн трпљенимн в души, како се претварају њихова деца в злочинце зарадн абсолютне небриге друшће н државе, долтеј морамо предвсем н непрестано захевати извршете најповлешје заштите матери н деце, да се тако устварију поговји, ки бодо шеле дигнути материнство в најлепши н највишењенији женин поклик, ки га бодо направили зажеленим вен женом.

Кер сматрамо социјално правичност за најбољи моћан н најбољи сигурен темељ мирнега н плодносносног зојитја свех чланов друшће, зато ћемо неустрашливијо бевоникати за то идеју н бемо пропратијемо правилно разумевање модерне социјалне гнбанја, ки гре за тем, да взповати дуба солидарности међу всми. В зрочној вези с стремљеним по социјалн правичности је стремљеније по економски неовдност поединца какор туди народов. Световна војна је избухнула в главнемн зад, кер со хотеле некадере велике државе подјармити мањше народе н направили њихове земље за цен објектн изкорисћавања. Да је би њихов рачун кроз скоз н напачен, то нам доказује економске кризе, ки је озем лет претресоје все државе Европе инки прете, да иззовеју нове, се страшење војне. Трајан мир међу всми народи је едино могућ, ако бо повсод продорно спознајне, да мора творити цел свет ено само економско целото гре изкорисћавања. Гнбанје, ки гре за тем, да оживотвори те идеје, је же моћно, н посвећале му бемо највећоу пажњу.

Само в главних потезах смо оцртале водилне идеје за дело Алијансе Женских Покрета, ки се хкрату водилне идеје нашега листа. Алијанса здружје в искрени слози Српкиње, Хрваткиње н Словенке, н упамо, да бо лист шепоглоблн нас узвјатноу, ки је вврзаста из скупних тежени н скупнега дела. Те везе, ки смо их устваријале н оцвршћавале скози шест лет, ки со престале туди же марсикатере преикушења, со данес неразрушлјиве. Наши сестанки причају, да смо ме такој спознале оно, ћесар наши политичари не морејо али нечејо спознати: ДА СО САМО ПРАВА ЛЈУБЕЗ ДО ТЕ ЗЕМЉЕ, САМО ЧИСТА ВОЉА ПОМАГАТИ ВСЕМ, КИ ТРПЕ И СЕ МУЧИЈО НА ЊЕЈ, САМО СТВАРНО ДЕЛО ЗА ИЗБОЛЈШАЊЕ ЖИВЉЕНСКИХ ПОГОВЕЈ ЗА ВСЕ — они едини мот, преко катерега се досеже единоство. Ме жене смо делале в томн дуби, н тако је данес плод тега спознајна н дела наш скопи лист.

Апелирамо на все жене широм наше домине, да нас морално н материелно подпратију при нашем делу. На јаснемн си морамо бити, да се мотремо наслањати едино ле на своју завест н својо моћ. Докажимо, да је та завест висока н моћ велика. Зр бжамо неутрдиљиво вврсте жен в наших друштвнх н око листа, будмо неутрдиљиве в разрјенју непопачених принципов правце н реснице, кер само на та начин бемо в станју, да чисто н свето служимо народу н чловештву.

него што се сме захтевати од једне самостојне државе. Италија је стално незадовољна; али до нас није кривца. Само у тежњи мира могу да се чине овакви уступи, какве смо ми чинили Италији; — више се не може.

Равнотежа европских сила много је поремећена одустом Русије. Повратак Русије на њено раније место у европском концерту, била би једина гаранција за ново створене словенске државе, Француску и Светски Мир.

То увиђају сви Словени, особито Чехословаци и ми, само још Пољацима није јасно.

Избори за обласне самоуправе извршени су 23. јануара 1927 год. са резултатом који није још дефинитиван:

- Радикали: 447
- Радивци: 254
- Демократи: 134
- Самост. демокр. 97
- Клерикали: 88
- Демокр. Заједница: 66
- Земљорадници: 56
- Хрват. федералисти: 9
- Црногорски федерали: 5
- Радивци дисидентни: 5 и т. д.

Карактеристика наше унутрашње политике је, да сви политичари избегавају да погледају себи у очи, и за то све ниже падају. Објашњења за ову карактеристику налазимо у свакодневним појавима нашег политичког живота, а јачавају у изборним парламента пред 23. јануар.

Међутим, обласне самоуправе, као добро организоване заједнице, имају задатак да што брже подигну све народне слојеве духовно и материјално. Њихова суштина је чисто економско-просветна, а оквир политички.

За увођење у живот народне самоуправе било у општини, срезу или области морају се ангажовати све народне силе, а те нису само мушкарци, већ и жене. И за то жене с поверењем гледају на све врсте народних самоуправа у којима, као и у породици, неће и не може бити напретка без жениног учишћа, без њене сарадње.

И закон о обласним и среским самоуправама; као и пројекат закона о општини, израђени послие доношења Видовданског Устава, — који предвиђа изборно право за жене, и има само да се регулише специјалним законом — показују јасно, да су основе демократије: једнакости и солидарности само релативни појмови у главама наших законодаваца. Међутим, те основе стављене су на висину једног социјалног, политичког и правног начела, без кога се не да замислити једна културна држава у XX веку.

Сви људи, (а то су жене и човек) треба да се рађају и живе у слободи и једнакости пред законима правде.

Основа људских заједница: породице, општине, среза, области и државе почиња на солидарности и једнакости њених члорова. И стога што се у општини и др. политичке заједнице, које су проведоло и чисто економско-просветног карактера, не увоче и жене, све ће те заједнице бити осујећене, да задрже само политички, односно партиско политички карактер, и никада, то подвучајемо, неће одговарати стварним народним потребама.

Истинска демократија захтева: 1) унуђивање свих и најмањих снага у интересу целине и; 2) развијање здравог подстрека читавог народа, дакле човека и жене, у смислу правог стваралаштва, како би свест о људности и љубав према целини биле осовине народног живота. Само из таквог рада може поинити благоденство, без кога опет нема интелектуалног напретка. А основе које подижу просветеност, стварају и слободу и морал.

Наши законодавци потенују добру пољовину народа и то бољу, бољу по племенитости душе, сасећена у болу и беци, трапљењу и покретовању.

Неперсонифициране жене је често постоје превасилено аргументе претенције мушкарца да веће знање и веће, управо пољовно, право.

Нека и ови закони о народним самоуправама буду опомена нашим женама, и нека упамте, да само организоване можемо доћи до права која нам припадају и која ћемо имати, чим све жене буду свесне да женски пол није слабији.

Проф. Катарина Јовичић.

Прилажите за фонд листа.

Жена у Просветном Савету

Г-ђица Катарина Јовичић, професор III. Женске Гимназије и потпредседница Женског Покрета изабрана је за члана Просветног Савета у Београду.

Ово постављање жене у Просветни Савет стоји у вези са захтевима Народнoг Женског Савеза изнесеним у резолуцијама, које су донете на Конгресу Народнoг Женског Савеза на Бледу, и интервенцијом у Управу Народнoг Женског Савеза код г. Министра Просвете.

Ширите око себе круг претплатни-а.

Шта свака жена треба да зна?

Ако се изузму политичка односно бирачка права, жене уживају сва остала грађанска права предвиђена Уставом. Тако, нпр. слободу кретања, неповредност стана, слободу збора и удруживања, право да не могу бити осујећене на казне и за дела која нису законом предвиђена, итд. Чиновничким законом, међутим, потврђено им је и право на сва јавна звања у државној служби. А из дана у дан све је мање позива задржаних искључиво за лица мушкога пола.

Па ипак, има једна професија, један занат, на који је признато право само женама, не и људима.

Прописима државне власти, који се односе на овај занат, допуштено је да га може обављати свака неударта женска која је здрава и има 18. година. Нарочито се полаже на то да је здрава. Поред тога, тражи се да је чиста и уредна, а пракса захтева још да је привлачне спољашности. Особе које се баве том професијом немају слободу кретања, не уживају неповредност стана, скоро немају личне слободе.

Овај занат, на који је признато право свима женама, јесте проституција. Ограничења слободе кретања, личне слободе, неповредности стана, старане о здрављу и чистиогу зову се: санитетско-полицијски надзор. Прописи којима државна власт регулише и допушта проституцију као знањање од кога се живи, носе назив: „Привремена правила за сузбијање венеричких болести“. Она важе за Београд од 3. јануара 1919 год. и заменила су „Правила о регулисању проституције“ од 31. августа 1900 год, која је био овлашћен да изда Министар Унутрашњих Дела чланом 23. закона о уређењу санитетске струке-у чувању народног здравља од 31 марта 1881 г.

Београдска Правила садрже овакве прописе:

Тач. 1. „Једино ефикасно средство за сузбијање венеричких болести је излечење ободелих.“

Т. 6. „Сваки лекар дужан је пријавити амбулантно оно *Женскије*“ од које је његов болесник добио коку венеричку заразу.“

— Не прописује се у дужност пријаве оног мушкарца од кога је болесница добила заразу. Исто тако када се предвиђа примудно лечење за државне притворнице, не говори се о и притвореницама.

По т. 7. „Примудно ће се прегледати и лечити у болници до оздрављења оне жене престану бити опасне по околину.“

Т. 8. гласи: „Оно женскиње које пољовно општи са више људи за новац, т. ј. блудници или блудно живи *оглашава се проститутицом*.“

По т. 12. због проституције кажњива се само онда кад није пријављена власти, иначе не.

— Правице, по § 695 т. 6. Казн. Зак. у сваком случају су се кажњивале женске које јавни блуд као занат проводе.“ „Правилима“ ово је измењено.

Санитетско-полицијски надзор, по т. 10. јесте:

- 1) редовно прегледање;
- 2) настојавање да стан проститутке одговара хијенијским приликама и да је *присупустан без опасности по походеца*;
- 3) контролисање да проститутка испуњава све одребе оних правила и упута која од санитетске или полицијске власти изводе“.

Када проститутка обולי, не од венеричке, већ од које друге болести, лечиће се у болници „о трошку народног санитетског фонда“ — т. 14.

Т. 19. „Женскиње под санитетским надзором мора пријавити сваку промену стана амбулантно у року од 24 часа, и *уопште се не сме удаљавати из Београда без претходне пријаве и одобрења*“.

Т. 21. „Санитетска полицијска власт ће забранити свем женскињу које стоји под санитетским надзором:

- а) Да иде у јавне локале, осим у оне који за то добијају дозволу од санитетске полицијске власти, амбуланте, у споразуму са Управом Града, нарочито допуштене.
- б) Да се скупљају у групама на јавним отвореним местима; в) Да станују више од две у једном стану или више од четири у једном дворштину — итд.“

По т. 22. „Полиција може проституци забранити становање у појединим кућама, улицама итд.“

Т. 23. гласи: „Надлежни санитетски органи и полицијски чиновници (т. 2. ст. 1) *оглашавају се да у свако доба дана и ноћи могу ући у стан* свег оног женскиње које стоји под полицијским надзором да би се уверили врше ли се одреде оних правила која се тога женскиња тичу“.

Санитетски надзор престаје кад се проститутка уда или кад за 3 месеца напусти проституцију — Т. 24.

Прописи о проституцији у осталим деловима наше државе још предвиђају и јавне куће, као нпр. у Земуну. Изложеним прописима треба додати још ово: да се по Казненом Законику за *бракоуство* кажњива само жена, а да се муж кажњива само онда кад у кућу доведе милионску — §§ 169 и 199 Казн. Зак. — ва куће ако тако што учини није кажњиво.

Проституција је велико друштвено зло. Регулисањем се оно не само не локализује, већ напротив, шири. Прописи којима се она признаје и који још не пријдају карактер противправности, не значе борбу против овога зла, већ, најближе да се изразимо, значе толерирање.

Последње проституције не задржавају се на прагу прожакне куће, већ улазе у приватне домећеве, не погађају само неморалне, већ и чисте, не онакајаву само појединце већ читаве нараштаје. Проституцијом се најчакше и најбрже шире полне болести, она је само једино стварна могућност за безбедне слушине, не говори се о и притвореницама. Сваки санитетски надзор долази ту касно и само је једна варца.

Па је ли оправдано онда лишити основних грађанских права читаву једну категорију људи? Занато? За какво противправно дело? Правила не оглашавају проституцију за недопуштену, за противправну. Не предвиђају тако минималне услове за отпошње не оне праксе за све неударте жене без разлике, да...

Неко је шпичино рекао да мушка приредо захтева проституцију. Зар не постоји женска природа која захтева кастерство? Па ипак се жени у студија одузима ово најпривродније право и науда ра од не проститутка.

Проституција не оставља ниједну породницу нетакнуто, ниједну жену непонојену. Много је тења, но што изгледа веца која узевуе судбину једне жене за судбину друге. Читав један менталитет човека према жени створен је из положаја зависности, који има најбезднији отпор међу људима — проститутка према створе који је пљача. И када прилази оној жени која то није, преноси човек нешто од овога менталитета и на њу. Зато ће је, када је незадовољан, у бесу често засуги погрдама и увредана, јер у људима и он мисли слично ономе: „Ах да ми је да је као конкубину учнем за косу по једу.“

Проституција је несрећа која највише погађа жене. То је срамота која лежи на женама.

Јесте ли приметили, против ње се буне само жене, људи не? — и —

Шаљите одмах претплату бар за три месеца и употребите поштанске чекове.

Претплатници добиће чекове у 2-ом броју Женског Покрета.

Фонд листа

За издавање једног листа потребно је материјалних средстава, потребно је новца. Алијанса Женских Покрета основала је Фонд за издавање листа, и ми ћемо редовно у сваком броју од првог до последњег имена приложника. До данас за Фонд листа приложили су:

- 1. Женски Покрет, Варајдин 250 д.
- 2. Г-ца Анка Поповић, Бос. Брод 500 "
- 3. Алојзија Штеби, Љубљана 50 "
- 4. Тирција Штеби, Љубљана 200 "
- 5. Женски Покрет, Босан. Брод 60 "
- 6. Женски Покрет, Сарајево 500 "
- 7. Женски Покрет, Слит 500 "
- 8. Женски Покрет, Љубљана 600 "
- 9. Вида Новак, Љубљана 100 "

Свeга: 3.120 д.

Ко не врати први и други број сматрамо га за претплатника.

* Нап. Курвиј је наш.